នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

ភាគីដាក់ឯកសារ: លោក ខៀវ សំផន

ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម: **ខ្មែរ**

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ០៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 06-Feb-2012, 15:34
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សាធារណៈ**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ អ.ជ.ស.ដ: **សាធារណៈ/Public**

ប្រភេទនៃចំណាត់:

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្តោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

សំណើសុំឲ្យមានការដាក់បង្ហាញឯកសារពីសម័យនោះ ជាសំណៅដើម នៅក្នុងសវនាការ

ដាក់ដោយ៖

សហមេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន

លោក គង់ សំអុន

លោក Arthur VERCKEN

លោក Jacques VERGES

ជំនួយការ៖

លោកស្រី សេង សុជាតា

កញ្ញា Marie CAPOTORTO

កញ្ញា Shéhérazade BOUARFA

កញ្ញា Clémence WITT

កញ្ញា អ៊ូច ស្រីផាត

កញ្ញា Mathilde CHIFFERT

ផ្ញើជូន៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ចៅក្រម និល ណុន

ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT

ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា

ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

លោកស្រី ជា លាង

លោក Andrew CAYLEY

មេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់

លោក Samy SALAMON

សូមគោរពអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

I. អង្គហេតុ និងការបង្ហាញអំពីអង្គហេតុ

១. នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសេចក្តីសម្រេចផ្ទាល់មាត់មួយស្តីអំពីឯកសារ។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលស្គាល់ថា "*ឯកសារដើមគឺជាវិធីសាស្ត្រប្រសើរជាងគេនៃការយកមកបង្ហាញជាភស្តុតាង ហើយនិងត្រូវបានផ្តល់ទម្ងន់ច្រើនជាងឯកសារថតចម្លង*"[1]។

២. នៅថ្ងៃដដែលនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រកាសជូនដំណឹងអំពីការចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ របស់លោក ឆាំង យុ ដែលជានាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (DC-Cam)[2]។

៣. លោក ឆាំង យុ បានមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ ចាប់ពីថ្ងៃពុធ ទី១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២។ គាត់បានបញ្ជាក់អះអាងថា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានកំណត់នូវបេសកកម្មរបស់ខ្លួន មានជាអាទិ៍ការប្រមែប្រមូលចងក្រង និងថែរក្សាទុកនូវរាល់ឯកសារទាំងអស់ដែលមានទាក់ទងនឹងសម័យកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ[3]។ គឺអង្គការរបស់លោកដែលបានផ្តល់ជូនដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនូវឯកសារភស្តុតាងស្ទើរតែទាំងអស់។ ប៉ុន្តែដូចដែលលោក ឆាំង យុ[4] បានទទួលស្គាល់ស្រាប់ សហព្រះរាជអាជ្ញា ក៏ដូចសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនដែលស្នើសុំទាល់តែសោះទៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដើម្បីអាចពិនិត្យមើលនូវឯកសារដើមសូម្បីតិចតួចក្នុងចំណោមឯកសាររាប់ពាន់ច្បាប់ ដែលឯកសារស្កេនឬឯកសារចម្លងចេញពីឯកសារថតចម្លងទាំងនោះត្រូវបានផ្តល់មកឱ្យខ្លួន។ ហើយនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ឯកសារស្កេន ឬឯកសារចម្លងចេញពីឯកសារថតចម្លងទាំងនោះបង្កើតបានជាឯកសារភាគច្រើនក្នុងសំណុំរឿងដែលបានដាក់ជូនតុលាការ។

---

[1] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារតុលាការ E1/34.1 ទំព័រ ៩២ បន្ទាត់ ១-៤ [លេខទំព័រនិងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]; ចម្លើយរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅនឹងផ្នែកខ្លះនៃឯកសារ E114, E114/1, E131/1/9, E131/6, E136 et E158, អនុស្សរណៈ ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១២ ឯកសារ **E162** កថាខណ្ឌ ៥។

[2] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារតុលាការ E1/34.1 ទំព័រ ៩៤ បន្ទាត់ ១៦-១៧ [លេខទំព័រនិងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]។

[3] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ២៨ និង ៩១។

[4] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ១៣ បន្ទាត់ ១៨-២០ [លេខទំព័រនិងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]។

៤. ដោយហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពដែលត្រូវចេញសេចក្ដីសម្រេចនាពេលអនាគតរបស់ខ្លួន ដោយសម្អាងលើឯកសារថតចម្លងដែលត្រូវបានផ្ដល់ឱ្យដោយអង្គការមួយដែលនាយករបស់អង្គការនេះបានទទួលស្គាល់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះថា អង្គការរបស់ខ្លួនមិនដែលបានទទួលអាណត្តិជាផ្លូវការរបស់តុលាការណាមួយសោះ ក្នុងធ្វើការថែរក្សាទុកនូវធាតុផ្សំនៃភស្តុតាងឡើយ[5]។ ហើយអង្គការរបស់ខ្លួនមានភាពមិនច្បាស់លាស់ និងស្រពិចស្រពិលជាទីបំផុតទាក់ទងនឹងវិធីសាស្ត្រដែលបានយកមកប្រើប្រាស់ដោយសមាជិករបស់ខ្លួន ដើម្បីវាយតម្លៃអំពីយថាភូតនៃឯកសារដែលកាន់កាប់ដោយអង្គការខ្លួនតែមួយគត់។

៥. សម្រាប់ជាឧទាហរណ៍ យើងសូមរំឭកថា លោក ឆាំង យុ បានបញ្ជាក់ប្រាប់ថា ឯកសារទាំងឡាយដែលមានតែជាឯកសារថតចម្លងតែប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានចុះបញ្ជីដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងត្រូវបានចាត់ទុកថាជាឯកសារដើម ដោយយកលេសថា វាគឺជាឯកសារថតចម្លងតែមួយគត់ដែលគេអាចរកបាននៅក្នុងទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជា[6]។ នៅចំពោះមុខតុលាការ លោក ឆាំង យុ បានបដិសេធមិនព្រមនិយាយថា តើឯកសារដែលរូបលោកចាត់ទុកថាជាឯកសារដើមនៃសម័យកាលនោះ[7]ស្ថិតនៅឯណាទេ។ ហើយលោកក៏មានភាពមិនច្បាស់លាស់ខ្លាំងផងដែរទាក់ទងនឹងវិធីសាស្ត្រដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយសមាជិករបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដើម្បីវាយតម្លៃលើយថាភូតនៃឯកសារសម័យនោះ។

៦. ទាក់ទងនឹងចំណុចចុងក្រោយនេះ លោក ឆាំង យុ បានបញ្ជាក់ប្រាប់តុលាការថា ឯកសារថ្មីនីមួយៗដែលលោកបានពិនិត្យមើលដោយខ្លួនលោកផ្ទាល់ (ហាក់ដូចជាខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ជាអ្នកធានាបាននូវយថាភូតនៃឯកសារទាំងនោះយ៉ាងដូច្នោះ) សម្រាប់រូបលោក វាដូចជា "ការស្រស់ស្រូបអាហារពេលព្រឹក"[8] ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាមួយ គាត់មានការចាប់អារម្មណ៍ចំពោះពណ៌ និងគុណភាពក្រដាសរបស់ឯកសារ ឬក៏កាលបរិច្ឆេទដែលមាននៅក្នុងឯកសារ និងវាក្យសព្ទដែលបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងឯកសារនោះ[9]។

---

[5] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ១៣ បន្ទាត់ ២៣-២៥ [លេខទំព័រ និងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]។

[6] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ៣៤-៣៥ [លេខទំព័រ និងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]។

[7] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ៩ [លេខទំព័រ និងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]។

[8] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ៣២ បន្ទាត់ ៦-៧ និងទំព័រ ៥៣ បន្ទាត់ ១០-១១ [លេខទំព័រ និងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]។

[9] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ៣៥-៣៦។

នៅពេលដែលពណ៌ និងគុណភាពក្រដាសរបស់ឯកសារមិនអាចពិនិត្យបញ្ជាក់បានចេញពីឯកសារថតចម្លង ហើយកាលបរិច្ឆេទ និងវាក្យសព្ទដែលបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងឯកសារនឹងពិតជាអាចធ្វើត្រាប់តាមបានដោយអ្នកក្លែងឯកសារ ហើយដែលមិនមានអាជ្ញាធរតុលាការរបស់ អ.វ.ត.ក ណាមួយបានពិនិត្យបញ្ជាក់អំពីបញ្ហានេះរហូតមកទល់នឹងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ វាជាការជៀសមិនផុតទេដែលយ៉ាងហោចណាស់តុលាការត្រូវតែធានាថា រាល់ឯកសារខាងលើនេះត្រូវបានគេប្រគល់ជូនតុលាការ។

៧. តាមរយៈសំណើសុំនេះ លោក ខៀវ សំផន សូមនិយាយម្តងហើយម្តងទៀតអំពីភាពមន្ទិលសង្ស័យរបស់គាត់ចំពោះភាពអាចជឿទុកចិត្តបាន និងយថាភូតនៃឯកសារដែលបានមកពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ តាមយោបល់គាត់ នៅពេលដែលឯកសារដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងសំណុំរឿងមានទម្រង់ជាឯកសារដែលត្រូវបានគេអះអាងថាជាឯកសារដើម ឬគ្រាន់តែមានទម្រង់ជាឯកសារថតចម្លង ឬក៏ឯកសារចម្លងចេញពីឯកសារចម្លងនោះ ចៅក្រម និងភាគីនានាត្រូវតែទទួលបាននូវការជូនដំណឹងអំពីរឿងនេះ។ លើសពីនេះទៅទៀតនោះ រាល់ឯកសារទាំងអស់ដែលជាច្បាប់ដើម ត្រូវតែអាចយកមកប្រើប្រាស់បានភ្លាមៗ ដើម្បីប្រគល់ជូនចៅក្រម និងភាគីនានានៅក្នុងពេលសវនាការ។

៨. ដូចដែលគាត់បានស្នើសុំរួចមកហើយកាលពីខែមេសា ឆ្នាំ២០១១ លោក ខៀវ សំផន បានសុំដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឲ្យបង្គាប់ថា គេត្រូវតែបង្ហាញគាត់ នូវរាល់ឯកសារដែលបានប្រកាសថា ជាឯកសារច្បាប់ដើម[10]។ យ៉ាងហោចណាស់ក៏គួរតែបំពេញតាមសំណូមពរនេះដែរ ព្រោះថានៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការស៊ើបអង្កេត ពុំមានឯកសារណាមួយត្រូវបានផ្តល់ជូនដល់ជនត្រូវចោទជាទូទៅឡើយ ហើយជាពិសេសនោះគឺលោក ខៀវ សំផន[11]។

៩. លើសពីនេះទៅទៀតនោះ វិធានការមួយបែបនេះគឺមានលក្ខណៈងាយស្រួលធ្វើ ដោយហេតុថា លោក ឆាំង យុ បានបញ្ជាក់ប្រាប់ថា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាត្រូវការរយៈពេលចំនួនតែ "មួយខែ" ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីបញ្ជូនមកតុលាការ នូវឯកសារសម័យនោះដែលមជ្ឈមណ្ឌលគិតថាខ្លួនមាន[12]។

---

[10] បញ្ជីឯកសារ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ **E9/29** កថាខណ្ឌ ១៧-១៨ និង កថាខណ្ឌ ២២។

[11] គឺមានតែនៅក្នុងពេលមួយនៃការសួរចម្លើយលោក ខៀវ សំផន ប៉ុណ្ណោះ ដែលឯកសារមួយ (កំណត់ហេតុនៃការប្រជុំ ចុះថ្ងៃទី ០៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៧៥) ត្រូវបានលើកឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ មិនទាំងបានបង្ហាញឯកសារនោះ ជាសំណៅដើម ឬក្រោមទម្រង់ជាឯកសារថតចម្លង ដល់លោក ខៀវ សំផន ឡើយ៖ កំណត់ហេតុនៃការសួរចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D47** ឬ **E3/37** ទំព័រ ៤ [លេខទំព័រអត្ថបទភាសាបារាំង]។

[12] ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ៣២ បន្ទាត់ ១៤-២៥ [លេខទំព័រ និងលេខបន្ទាត់ក្នុងប្រតិចារឹកជាភាសាបារាំង]; លោក ឆាំង យុ ធ្លាប់បានជម្រាបសហព្រះរាជអាជ្ញាថា រាល់សំណៅដើមនៃឯកសារដែលមជ្ឈមណ្ឌលរបស់លោកមាន **ទោះជាឯកសារទាំងនោះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឬក៏នៅបរទេសក៏ដោយ** គឺអាចរកបាន

II. កិច្ចពិភាក្សា

១០. វិធាន ៨៧.២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា "*សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវផ្អែកលើភស្តុតាងដែលបានដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយដែលភស្តុតាងនោះត្រូវផ្តងកាត់ការដេញដោល*" ។

១១. នៅក្នុងសំណុំរឿង ឌុច អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានបញ្ជាក់ថា "*នៅពេលដែលសម្ភារៈត្រូវបានដាក់បង្ហាញនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ តម្លៃដាក់បន្ទុកនៃភស្តុតាងនេះ និងការថ្លឹងថ្លែងដើម្បីឱ្យមានការយល់ស្របទៅនឹងភស្តុតាងនោះ នឹងត្រូវបានធ្វើការវាយតម្លៃដោយអង្គជំនុំជម្រះ*"។[13]

១២. នៅក្នុងរឿងក្តីដដែលនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសុំឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា ផ្តល់នូវឯកសារច្បាប់ដើម នៃឯកសារដែល សហព្រះរាជអាជ្ញា មានបំណងបញ្ចូលទៅក្នុងការពិភាក្សា បន្ទាប់ពីបានប្រកាសថា "*ដើម្បីជួយដល់អង្គជំនុំជម្រះដើម្បីសម្រេចយថាភាពនៃឯកសារ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវពិចារណាលើភស្តុតាងទាំងអស់ ដែលអាចមានភាពពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហានេះ*"។[14]

១៣. មានទំនោរទៅរកការប្រើប្រាស់ឯកសារច្បាប់ដើមជាងឯកសារដ៏ទៃ នៅក្នុងតុលាការ ad hoc ដែល "ផ្អែកទៅលើភស្តុតាងល្អលើសគេ ដែលមាននៅក្នុងកាលៈទេសៈពិសេសនោះ"។[15] ជាឧទាហរណ៍ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា ចាត់ទុកថា ៖

"*ច្បាប់ដើមនៃឯកសារណាមួយ មិនមែនជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ដំបូងដែលនាំឱ្យមានការយល់ព្រមយកឯកសារនោះ ទៅប្រើប្រាស់ជាភស្តុតាងនោះឡើយ ប៉ុន្តែនៅក្នុងករណីមានឯកសារនោះមាន អង្គជំនុំ*

ប្រសិនបើមានការស្នើសុំពីតុលាការ៖ កំណត់ហេតុនៃការសួរចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **23.3 ទំព័រ ៤** (ERN 00141849) [លេខទំព័រក្នុងអត្ថបទជាភាសាបារាំង]។

[13] សំណុំរឿង ០០១ សេចក្តីសម្រេចអំពីភាពអាចទទួលយកសម្ភារៈដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងធ្វើជាភស្តុតាង ថ្ងៃទី២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ E43/4 កថាខណ្ឌទី៧។

[14] សំណុំរឿង ០០១ សេចក្តីសម្រេចអំពីភាពអាចទទួលយកបាននៃភស្តុតាងថ្មី និងសេចក្តីណែនាំដល់ភាគីទាំងអស់ ថ្ងៃទី១០ ខែមិនា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D288/6.5/10/2 កថាខណ្ឌទី៨។

[15] រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Hadzihasanovic និងបក្ខពួក* ឯកសារ IT-01-47-T សេចក្តីសម្រេចទាក់ទងទៅនឹងការទទួលយកឯកសារពីមេធាវីការពារក្តីរបស់លោក Hadzihasanovic ថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៥ កថាខណ្ឌទី១៥ ។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Perisic* ឯកសារ IT-04-81-T *Order for Guidelines on the Admission and Presentation of Evidence and Conduct of Cousel in Court* ថ្ងៃទី២៩ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌទី៣៥-៣៦។

ជម្រះចង់ទទួលបានឯកសារច្បាប់ដើម ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាអាចឲ្យភាគីធ្វើការវាយតម្លៃទៅលើយថាភូត នៃឯកសារនោះបាន"។[16]

១៤. ដូចប្រសាសន៍របស់លោកប្រធាន អង្គជំនុំជម្រះដូច្នោះដែរ "*ឯកសារនានាគឺជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃភស្តុតាងនៃសំណុំរឿង ០០២*"។[17] ព្រមទាំងសេចក្តីអះអាងរបស់លោកចៅក្រម LAVERGNE ផងដែរដែលថា "*អ្វីដែលយើងចង់ដឹងគឺថា តម្លៃនៃឯកសារទាំងអស់នេះ នៅក្នុងការពិភាក្សាដេញដោលរបស់យើង*"។[18]

១៥. តម្លៃគួរឲ្យជឿជាក់បាននៃឯកសារអាស្រ័យដោយផ្ទាល់ទៅ នឹងយថាភូតរបស់វា។ ហេតុដូច្នេះហើយ អ្វីដែលគេចាត់ទុកថាមានយថាភូតកាលពីសម័យកាលនោះ តាមរយៈអង្គការមួយដែលមិនមានលក្ខណៈជាស្ថាប័នតុលាការ ហើយដែលគេយកទៅប្រើប្រាស់ធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់ ដាច់ខាតត្រូវតែនាំយកឯកសារនោះមកកាន់សាលសវនាការ ដើម្បីឲ្យចៅក្រម និងភាគីអាចពិនិត្យ នៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃការពិភាក្សាដេញដោលគ្នាជាសាធារណៈ។

១៦. ដោយអនុលោមទៅតាមវិធានផ្ទៃក្នុងដែលអនុវត្តនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក តាមយុត្តិសាស្ត្រនៃតុលាការនេះ តាមយុត្តិសាស្ត្រនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនានា និងដោយសារទាំងព្រះរាជអាជ្ញា ឬចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់មិនបានឃើញឯកសារទាំងនោះ ឯកសារចម្លងចេញពីឯកសារចម្លងរួចម្តងហើយដែលដែលគេគិតថាធ្វើឡើងពីសម័យកាលនោះ នឹងមិនមានតម្លៃគួរឲ្យជឿជាក់ទេ ហើយចៅក្រមក៏ពុំអាចផ្តល់នូវទម្ងន់ដល់ឯកសារទាំងនោះឡើយ។

អាស្រ័យហេតុនេះ

១៧. ក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់លោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មេត្តា ៖

---

[16] រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង . *Bagosora និងបក្ខពួក* ឯកសារ ICTR-98-41-T សេចក្តីសម្រេចទាក់ទងទៅនឹងសំណើសុំរបស់រដ្ឋអាជ្ញាក្រោមចំណងជើងថា *Prosecutor's Motion for the Admission of Certain Materials under Rule 89 (C) of the Rules of Procedure and Evidence* ថ្ងៃទី១៤ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ កថាខណ្ឌទី២៥ ។

[17] ប្រតិចារឹកនៃសវនាការ ថ្ងៃទី១៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០១២ ឯកសារតុលាការ E1/27.1 ទំព័រ២ បន្ទាត់ ៥-៦ [លេខទំព័រក្នុងអត្ថបទជាភាសាបារាំង]

[18] ប្រតិចារឹកនៃសវនាការ ថ្ងៃទី២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២ អត្ថបទប្រតិចារឹកព្រាង ទំព័រ ៨ បន្ទាត់ ៥-៦ [លេខទំព័រក្នុងអត្ថបទជាភាសាបារាំង]

- ធានាឲ្យបានពីចំនួនពិតប្រាកដនៃឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿង ឬដែលភាគីចង់បាន ដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមាន ហើយដែលចាត់ទុកថាជាឯកសារពីសម័យកាលនោះ

- បង្គាប់ឲ្យមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានាំយកនូវឯកសារដែលគេសន្មតថាជាឯកសារដើមទាំងនោះមកកាន់តុលាការ

- បង្គាប់ថា ចំពោះឯកសារនិមួយៗដែលអង្គជំនុំជម្រះចាត់ទុកថា ជាឯកសារដើមនាសម័យកាលនោះ និងដែលផ្តល់មកតុលាការនោះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាក៏នឹងផ្តល់មកជាមួយនូវព័ត៌មានលម្អិតអំពីខ្សែសង្វាក់នៃការរក្សាទុកនូវឯកសារដែលខ្លួនមានផងដែរ

- បង្ហាញឯកសារខាងលើនោះនៅក្នុងសវនាការ ហើយអនុញ្ញាតឲ្យភាគីពិនិត្យមើលបាន។

	លោកមេធាវី គង់ សំអុន លោកមេធាវី Arthur VERCKEN លោកមេធាវី Jacques VERGÈS	ភ្នំពេញ ប៉ារីស ប៉ារីស	
កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា